

Koiuda, V. O., and Volikov, V. V. "Systema pokaznykiv dlia otsinky intelektualnogo potentsialu pidpriemstva" [The system of indicators to assess the predictive potential of the company]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 33 (2011): 186-190.

Koiuda, V. O., and Volikov, V. V. "Vykorystannia intelektualnogo potentsialu mashynobudivnykh pidpriemstv Kharkivshchyny" [The use of intellectual potential Kharkov machine-building enterprises]. *Biznes Inform*, no. 2 (2012): 102-105.

Melnikov, O. N., and Abramov, E. G. "Mekhanizmy otsenki intelektualno-kreatyvnoho potentsiala organizatsii" [Mechanisms for assessing intellectual and creative potential of the organization]. <http://www.creativeconomy.ru/library/prd86.php>

Moiseienko, I. P. *Upravlinnia intelektualnym potentsialom* [Managing intellectual potential]. Lviv: Avers, 2007.

Otenko, I. P., Maliarets, L. M., and Ivashchenko, H. A. *Analiz ta otsinka stratehichnoho potentsialu pidpriemstva* [Analysis and evaluation of the strategic potential of the company]. Kharkiv: KhNEU, 2007.

Polozhennia (Natsionalnyi standart 1) otsinky maina «Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav» – Otsinka prav na ob`iekty intelektualnoi vlasnosti [Regulations (National Standard 1) Property Valuation "General Principles of valuation and property rights" – Score rights to objects of intellectual property]. Kyiv: Instytut intelektualnoi vlasnosti i prava, 2005.

Tsybulov, P. M. *Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu* [Intellectual Property Management]. Kyiv: K. I. S., 2005.

УДК 005.932

ФІНАНСОВІ ПОТОКИ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ГОЛОФАСВА І. П.

УДК 005.932

Голофаєва І. П. Фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства

Фінансовий потік можна вважати найважливішим фактором, який виконує ряд незамінних функцій по забезпеченню, координації та обліку руху ресурсів у логістичному процесі. При цьому фінансові параметри багато в чому дозволяють визначити економічну життєздатність підприємства, його стабільність на ринку, а також міцність зв'язку споживача й постачальника. Саме тому важливість управління фінансовим потоком у логістичній системі просто неможливо переоцінити. Оптимізація руху фінансових потоків у логістиці – це забезпечення руху матеріальних потоків фінансовими ресурсами в необхідних обсягах, у потрібний термін з використанням найбільш ефективних джерел фінансування. Це досягається двома основними шляхами: своєчасним надходженням на підприємство коштів в обсязі, необхідному для фінансування подальшої його діяльності; забезпеченням ефективних витрат коштів, що приносить прибуток.

Ключові слова: фінансовий потік, логістика, оптимізація, фінансова логістика, логістична система.

Бібл.: 8.

Голофаєва Ірина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: irinaa_g@mail.ru

УДК 005.932

Голофаєва И. П. Финансовые потоки в логистической деятельности предприятия

Финансовый поток можно считать важнейшим фактором, который выполняет ряд незаменимых функций по обеспечению, координации и учету движения ресурсов в логистическом процессе. При этом финансовые параметры во многом позволяют определить экономическую жизнеспособность предприятия, его устойчивость на рынке, а также прочность связи потребителя и поставщика. Именно поэтому важность управления финансовым потоком в логистической системе просто невозможно переоценить. Оптимизация движения финансовых потоков в логистике – это обеспечение движения материальных потоков финансовыми ресурсами в необходимых объемах, в нужные сроки с использованием наиболее эффективных источников финансирования. Это достигается двумя основными путями: своевременным поступлением на предприятие средств в объеме, необходимом для финансирования дальнейшей его деятельности; обеспечением эффективного расходования средств, приносящего прибыль и согласованного с миссией предприятия.

Ключевые слова: финансовый поток, логистика, оптимизация, финансовая логистика, логистическая система.

Библ.: 8.

Голофаєва Ірина Петровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: irinaa_g@mail.ru

UDC 005.932

Golofaeva I. P. Financial Flows in the Logistic Activity of an Enterprise

Financial flow could be considered as the most important factor that performs a number of indispensable functions on provision, co-ordination and accounting of movement of resources in the logistical process. Moreover, financial parameters allow determination of economic viability of an enterprise, its stability in the market and also strength of the consumer and supplier interaction. That is why importance of managing financial flows in the logistic system cannot be overestimated. Optimisation of movement of financial flows in logistics is provision of movement of material flows with financial resources in required volumes and terms with the use of the most effective sources of financing. This could be achieved by two main ways: timely receipt of funds by an enterprise in the volume required for its further activity and ensuring effective spending of funds that brings profit and is co-ordinated with the enterprise mission.

Key words: financial flow, logistics, optimisation, financial logistics, logistic system.

Bibl.: 8.

Golofaeva Irina P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: irinaa_g@mail.ru

В умовах ринкової економіки збільшення ефективності просування товарних потоків досягається за рахунок оптимізації фінансового обслуговування, що визначає важливість вивчення фінансових потоків у логістиці.

Оптимізація руху матеріальних потоків у логістичних системах багато в чому досягається за рахунок поліпшення їх обслуговування фінансовими потоками. Тільки фінансові ресурси можна перетворити в будь-які інші види: придбати на них товари, послуги, інформацію, оплатити працю персоналу і т. д. У зв'язку із цим ефективний рух потоків грошових ресурсів – важлива умова функціонування підприємства.

Зміна величини, швидкості руху й інших параметрів фінансових потоків суттєво впливає на рух матеріальних потоків. Наприклад, підвищення швидкості фінансового потоку за рахунок прискореного проходження платежів може привести до прискорення реалізації продукції на підприємстві й зменшити необхідний рівень запасів.

Усе це свідчить про важливість вивчення й оптимізації руху фінансових потоків підприємств. Разом з тим можливо відзначити, що рух фінансових потоків стосовно до обслуговування ними потоків товарів і послуг є найменш вивченою областю логістики. У літературі по логістиці фінансова проблематика тільки згадується та не одержує достатнього висвітлення, однак усе більший інтерес до проблеми управління фінансовими потоками проявляють у фінансовому менеджменті.

На сучасному етапі дослідженням фінансових потоків у логістичній системі займаються вітчизняні та закордонні науковці, зокрема Г. М. Азаренкова, Ю. В. Леготина, А. Г. Бутрин, М. Ю. Ваховська, Ж. К. Коллі, В. В. Концева, С. С. Костенко, Т. В. Кузнецова, О. О. Лазичева, Л. Н. Молчанова, М. М. Хайкин, В. В. Майборода, О. А. Тимошенко та ін. Але фінансові потоки в логістичній системі – мало вивчена тема дослідження.

Найменш вивченою областю логістики в цей час є механізм фінансового обслуговування товарних потоків. У спеціальній літературі взагалі не розглядається частина питань, що стосуються його змісту. Існують точки зору, що значно різняться, щодо іншої частини питань. Уже при визначенні сутності фінансових потоків виникають певні відмінності.

Мета статті – дослідження особливостей фінансових потоків у логістичній діяльності підприємства та оптимізація фінансових потоків у логістичній діяльності.

В умовах ринкової економіки підвищення ефективності руху товарних потоків досягається головним чином за рахунок поліпшення їх фінансового обслуговування, що, у свою чергу, обумовлює необхідність виділення та вивчення логістичних фінансових потоків, що відповідають переміщенню товарно-матеріальних цінностей.

Існує кілька підходів до визначення фінансових потоків у логістиці. Під грошовим потоком мається на увазі будь-який рух у макро- або мікроекономічному середовищі. Під фінансовим потоком розуміється пересування тільки в логістичній системі. При будь-яких способах організації підприємницької діяльності завжди існували в тому або іншому вигляді фінансові потоки [1].

Для забезпечення ефективного руху товарних потоків створюються й використовуються фінансові логістичні потоки. Потреба обслуговування процесу переміщення в часі й просторі товарно-матеріальних і нематеріальних цінностей є специфікою фінансових потоків у логістиці.

Фінансові потоки в логістиці – це спрямований рух фінансових ресурсів, пов'язаний з матеріальними, інформаційними й іншими потоками як у рамках логістичної системи, так і поза неї.

Фінансовий потік у логістиці – це рух фінансових коштів, що циркулюють у логістичній системі, а також між логістичною системою й зовнішнім середовищем, необхідних для забезпечення ефективного руху товарного потоку [2].

Фінансовий потік підприємства складається з розподілених у часі надходжень і виплат коштів у процесі діяльності.

Виникають фінансові потоки при відшкодуванні логістичних витрат і залученні коштів із джерел фінансування, відшкодуванні за реалізовану продукцію й зроблені послуги учасникам логістичному ланцюга.

Фінансові потоки в тому або іншому вигляді існували завжди при будь-яких способах організації підприємницької діяльності. Однак, як показала практика, найбільша ефективність їх руху досягається при застосуванні логістичних принципів управління матеріальними й фінансовими ресурсами, що й обумовило появу нової економічної категорії – логістичного фінансового потоку. Отже, логістичні фінансові потоки створюються й використовуються для забезпечення ефективного руху товарних потоків. При цьому специфіка укладається в першу чергу саме в потребі обслуговування процесу переміщення в просторі й у часі відповідного потоку товарно-матеріальних або товарно-нематеріальних цінностей.

Логістичні фінансові потоки неоднорідні за своїм складом, напрямком руху, призначенням та іншими ознаками, що обумовлює необхідність їх класифікації. У кожному конкретному випадку слід установлювати свій, особливий склад класифікаційних ознак логістичних фінансових потоків. Для класифікації фінансових потоків у логістиці використовуються в основному такі ознаки, як відношення до логістичної системи, призначення, спосіб перенесення авансованої вартості, форма розрахунків, вид господарських зв'язків [3].

Стосовно конкретної логістичної системи розрізняють зовнішні й внутрішні фінансові потоки.

Зовнішній фінансовий потік протікає в зовнішньому середовищі, тобто за межами розглянутої логістичної системи, внутрішній існує всередині логістичної системи й видозмінюється за рахунок виконання з відповідним товарним потоком цілого ряду логістичних операцій. У свою чергу, зовнішні логістичні фінансові потоки за напрямом руху підрозділяються на:

- ✦ вхідний фінансовий потік (надходить у розглянуту логістичну систему із зовнішнього середовища);

- ✦ вихідний фінансовий потік (починає свій рух з розглянутої логістичної системи й продовжує існувати в зовнішньому середовищі).

За призначенням логістичні фінансові потоки можна розділити на такі групи:

- ✦ фінансові потоки, обумовлені процесом закупівлі товарів;
- ✦ інвестиційні фінансові потоки;
- ✦ фінансові потоки по відтворенню робочої сили;
- ✦ фінансові потоки, пов'язані з формуванням матеріальних витрат у процесі виробничої діяльності підприємств;
- ✦ фінансові потоки, що виникають у процесі продажу товарів.

За способом перенесення авансованої вартості на товари логістичні фінансові потоки підрозділяються на потоки фінансових ресурсів:

- ✦ супутні руху основних фондів підприємства (інвестиційні фінансові потоки й частково фінансові потоки, пов'язані з формуванням матеріальних витрат);
- ✦ обумовлені рухом оборотних коштів підприємства (фінансові потоки, що виникають у процесі закупівлі, дистрибуції й продажу товарів, а також при відтворенні робочої сили).

Залежно від застосовуваних форм розрахунків усі фінансові потоки в логістиці можна розділити на дві групи:

- ✦ грошові – що характеризують рух наявних фінансових коштів;
- ✦ інформаційно-фінансові – обумовлені рухом безготівкових фінансових коштів.

У свою чергу, грошові фінансові потоки діляться на потоки наявних фінансових ресурсів, а до інформаційно-фінансових потоків належать потоки безготівкових фінансових ресурсів по розрахунках платіжними дорученнями, платіжними вимогами, інкасовими дорученнями, документарними акредитивами й рахунковими чеками [4].

По видах господарських зв'язків різняться горизонтальні й вертикальні фінансові потоки. Перші відображають рух фінансових коштів між рівноправними суб'єктами підприємницької діяльності, другі – між дочірніми й материнськими комерційними організаціями.

Основною метою фінансового обслуговування товарних потоків у логістиці є забезпечення їх руху фінансовими ресурсами в необхідних обсягах, у потрібний термін, з використанням найбільш ефективних джерел фінансування. У найпростішому випадку кожному товарному потоку відповідає свій єдиний фінансовий потік.

Параметри фінансових потоків служать індикаторами благополуччя й стабільності підприємств, свідчать про ефективність логістичної діяльності, вони необхідні при плануванні й організації взаємин з контрагентами. Наприклад, при складанні бюджету на поточний рік прогнозують розмір майбутніх вступів і необхідних вкладень, розраховують показники прибутковості й рентабельності, які необхідні при складанні фінансової

звітності, обґрунтуванні залучення інвестицій і кредитів, вивчення договорів і угод.

Параметри фінансових потоків визначають на основі інформації про умови, строки й характер взаємин учасників логістичного процесу, даних про параметри ресурсів і рух матеріальних потоків. Основними параметрами потоків є обсяг, вартість, час і напрямок.

Обсяг потоку вказується в його документарному, електронному або іншому супроводі в грошових одиницях.

Вартість потоку визначають витратами на його організацію, а час характеризує його доступність.

Час і напрямок фінансового потоку визначають стосовно організуючого підприємства. Розрізняють вхідні потоки й вихідні. Наприклад, передоплата – вхідний потік, оплата поставок – вихідний потік.

Час і обсяг вступів і вкладень, вартість кредитних коштів розраховуються в усіх напрямках руху грошових коштів від підприємства в напрямку інших учасників логістичного процесу: до споживачів і постачальників, між складськими, торговими й митними терміналами, у логістичних вузлах стикування транспортних потоків.

Додаткові характеристики можуть бути визначені виходячи зі специфіки й потреб конкретного підприємства і його місця в логістичній системі.

Фінансові параметри багато в чому визначають економічну життєздатність підприємств, їх стабільність на ринку, міцність зв'язків з постачальниками й споживачами.

Основні вимоги до параметрів фінансових потоків у логістичній системі:

- ✦ достатність – наявність необхідного обсягу фінансових ресурсів для задоволення потреб або покриття існуючого дефіциту;
- ✦ оптимізація фінансових витрат на основі узгодження обсягу й руху всіх видів ресурсів;
- ✦ погодженість фінансових потоків з рухом усіх інших видів потоків у логістичній системі й в інших економічних системах;
- ✦ адаптивність параметрів і структури фінансових потоків до особливостей логістичної системи й видам контрагентів;
- ✦ відповідність часу приходу фінансових ресурсів моменту виникнення потреб у них, скорочення тимчасових розривів;
- ✦ надійність джерел залучення ресурсів;
- ✦ адаптація фінансових потоків до змін зовнішнього й внутрішнього середовища;
- ✦ відповідність фінансових потоків інформаційним [5].

Фінансова логістика підприємства гарантує реалізацію всіх завдань логістичної системи, а саме:

- ✦ вивчення тенденцій фінансового ринку;
- ✦ прогнозування можливих джерел фінансування;
- ✦ визначення потреб фінансових ресурсів;
- ✦ добір джерела фінансування;
- ✦ відстеження рівнів процентних ставок по банківських або міжбанківських кредитах;
- ✦ створення фінансових моделей використання майбутніх джерел фінансування;

- ✦ побудова алгоритму руху фінансових потоків із джерела фінансування;
- ✦ визначення послідовності руху коштів усередині проекту й усього бізнесу в цілому;
- ✦ створення операційної системи обробки фінансових потоків та інформації;
- ✦ координація оперативного координування матеріальних і фінансових потоків;
- ✦ формування фінансового потоку з урахуванням усіх витрат, включаючи формування вільних залишків на рахунках і регулювання їх з метою одержання наступного додаткового прибутку від операції на фінансовому ринку.

З основних принципів фінансової логістики можна виділити такі:

- ✦ *саморегулювання* – дозволяє досягти балансу між вступом фінансових ресурсів і їх рухом, а також виробництвом і наступною мінімізацією виробничих витрат;
- ✦ *гнучкість* – дає можливість внести зміни в графіки виділення коштів на придбання матеріалів, які потрібні для реалізації проекту готових виробів, а також відкоригувати умови замовлення з боку партнерів і споживачів;
- ✦ *мінімізація витрат на виробництво* – при цьому досягається максимізація коротких циклів реалізації різних проектів;
- ✦ *інтеграція фінансових процесів із процесами постачання, збуту й виробництва* – дозволяє створити єдиний орган реалізації проекту;
- ✦ *моделювання руху фінансового потоку* від джерела фінансування безпосередньо до виконавця проекту з оборотом вільних коштів і максимумом ефективності;
- ✦ *координація обсягів фінансування* з обсягами необхідних витрат;
- ✦ *використання комп'ютерних мереж і програм забезпечення*, що дозволяють управляти фінансами;
- ✦ *надійність джерела фінансування* – дозволяє забезпечити проект фінансовими ресурсами;
- ✦ *економічність* – досягається не тільки через витрати, але й через «тиск» на них;
- ✦ *прибутковість* – дозволяє вигідно розмістити кошти.

Управління матеріальними потоками – це ключовий аспект логістичної роботи. У цьому контексті важливе управління рухом сировини й матеріалів, а також напівфабрикатами й готовою продукцією. При цьому будь-який матеріальний потік, який виникає в момент закупівлі сировини або збуту готової продукції, зберігання або доставки товарів, обов'язково супроводжується фінансовим потоком (або вкладенням фінансів, або виплатою компенсації за реалізацію товару).

Метою оптимізації руху фінансових потоків у логістиці є забезпечення руху матеріальних потоків фінансовими ресурсами в необхідних обсягах, у потрібний термін з використанням найбільш ефективних джерел фінансування. Це досягається двома основними шляха-

ми: своєчасним надходженням на підприємство коштів в обсязі, необхідному для фінансування подальшої його діяльності; забезпеченням ефективних витрат коштів, що приносить прибуток.

Оптимізація фінансових потоків складається з управління стадіями логістичного фінансового циклу: закупівельною, виробничою, розподільчою діяльністю.

На стадії закупівлі гроші повинні бути оптимально вкладені в матеріали, товари, інформацію, робочу силу й інші ресурси виробництва.

На виробничій стадії вкладені гроші переходять у готову продукцію, при цьому необхідно забезпечити конкурентоспроможність вироблених товарів. Отримані витрати повинні створити споживчу вартість, що забезпечує їхнє покриття й одержання планованого прибутку.

На стадії реалізації товари в міру продажу переходять у грошову форму, починається надходження коштів, формується чистий грошовий потік. Однак слід пам'ятати, що цей процес визначає не тільки пряме надходження грошових потоків, але й положення підприємства на ринку, його імідж, надійність як ділового партнера, які також важливі для результатів діяльності.

Від швидкості обороту фінансових потоків залежать фінансове становище підприємства, його платоспроможність, потреба в додаткових джерелах фінансування та ін. Таким чином, оптимізація грошового потоку повинна бути спрямована на здійснення кругообігу фінансових коштів, їх безперерйне й оперативне перетікання із грошової форми у вихідну сировину, готову продукцію, товари й знову в грошову форму.

Крім прискорення фінансового циклу, оптимізація фінансових потоків припускає максимізацію припливу коштів і мінімізацію відтоку (шляхом зменшення обсягу або вповільнення швидкості відтоку).

У результаті оптимізації фінансових потоків досягається фінансова стабільність підприємства, тобто стабільна наявність фінансових ресурсів, достатніх для виконання фінансових зобов'язань, здатність фірми фінансувати свою діяльність, довгострокова фінансова рівновага. Фінансова стабільність досягається за рахунок стабільного збереження конкурентоспроможного рівня прибутку, що забезпечує розвиток підприємства, реалізацію цілей його діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансова логістика повністю й вчасно забезпечує обсяги, строки й джерела фінансування, які будуть відповідати всім вимогам мінімальної ціни.

Враховуючи все це, фінансовий потік можна вважати найважливішим фактором, який виконує ряд незамінних функцій по забезпеченню, координації й обліку руху ресурсів у логістичному процесі. При цьому фінансові параметри багато в чому дозволяють визначити економічну життєздатність підприємства, його стабільність на ринку, а також міцність зв'язку споживача й постачальника. Саме тому важливість управління фінансовим потоком у логістичній системі просто неможливо переоцінити. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Леготина Ю. В.** Проблемы финансовой логистики / Ю. В. Леготина, А. Г. Бутрин // Логистика: современные тенденции развития. – 2008. – С. 140 – 143.
2. **Есенькин Б. С.** Логістика в книжковій справі : підручник / Б. С. Есенькин, М. Д. Крилова. – М. : Изд-У МГУП, 2002. – 335 с.
3. **Тимошенко О. А.** Базовые принципы логистики финансов / О. А. Тимошенко // Логистика: современные тенденции развития. – 2008. – С. 243 – 244.
4. **Молчанова Л. Н.** Затраты предприятия как категория финансовой логистики / Л. Н. Молчанова, М. М. Хайкин // Логистика: современные тенденции развития. – 2008. – С. 178 – 179.
5. **Концева В. В.** Фінансові потоки в логістичних системах / В. В. Концева, С. С. Костенко // Вісник Національного транспортного університету. – 2009. – № 19. – С. 56 – 58.
6. **Бауерсокс Донналд Дж.** Логистика: интегрированная цепь поставок / Донналд Дж. Бауерсокс. – 2-е изд. / [Пер. с англ. Н. Н. Барышниковой, Б. С. Пинскера]. — М. : ЗАО «Олимп-бизнес», 2008. – 640 с.
7. **Бланк І. А.** Фінансова стратегія підприємства / І. А. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 516 с.
8. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації (European Logistics Association – ELA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fgul.wi.tu-darmstadt.de/praxis_fgul/weiterbildung/verbaende.de.jsp

PREFERENCES

- Blank, I. A. *Finansova stratehiia pidpriemstva* [The financial strategy of the company]. Kyiv: Nika-Tsentr, 2006.
- Donnald, Dzh. *BauersokslLogistika: integrovannaia tsep postavok* [Logistics: the integrated supply chain]. Moscow: Olimp-biznes, 2008.
- Esenkyn, B. S., and Krylova, M. D. *Lohistyka v knyzhkovii spravi* [Logistics in the book]. Moscow: Yzd. MHUP, 2002.
- Kontseva, V. V., and Kostenko, S. S. "Finansovi potoky v lohistychnykh systemakh" [Financial and Logistical Systems]. *Visnyk Natsionalnoho transportnoho universytetu*, no. 19 (2009): 56-58.
- Legotina, Yu. V., and Butrin, A. G. "Problemy finansovoy logistiki" [Financial problems of logistics]. *Logistika: sovremennye tendentsii razvitiia* (2008): 140-143.
- Molchanova, L. N., and Khaykin, M. M. "Zatraty predpriatiia kak kategoriia finansovoy logistiki" [Expenses of the enterprise as a category of financial logistics]. *Logistika: sovremennye tendentsii razvitiia* (2008): 178-179.
- Ofitsiinyi sait levropeiskoi lohistychnoi asotsiatsii. http://www.fgul.wi.tu-darmstadt.de/praxis_fgul/weiterbildung/verbaende.de.jsp.
- Timoshenko, O. A. "Bazovye printsipy logistiki finansov" [The basic principles of logistics finance]. *Logistika: sovremennye tendentsii razvitiia* (2008): 243-244.

УДК 658.005.5

ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ: ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ

ЛИТВИНОВА В. А.

УДК 658.005.5

Литвинова В. А. Повышение конкурентоспособности продукции: проблемы определения эффективности

В статье проведен критический анализ существующих подходов к оценке эффективности повышения конкурентоспособности продукции как экономического процесса, на основании которого выявлена недостаточная проработка данного направления развития теории конкурентоспособности продукции. Обоснована необходимость более детальной проработки вопросов, связанных с определением эффективности повышения конкурентоспособности продукции. Предложено для определения эффективности процесса повышения конкурентоспособности продукции использовать метод сравнительной эффективности, основанный на определении разработанного автором критериального показателя.

Ключевые слова: эффективность, конкурентоспособность продукции, оценка эффективности повышения конкурентоспособности продукции
Формула: 1. **Библ.:** 9.

Литвинова Виктория Александровна — кандидат экономических наук, преподаватель кафедры экономики предприятия, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, Одесса, 65082, Украина)
E-mail: litvinova_1977@ukr.net

УДК 658.005.5

Литвинова В. О. Підвищення конкурентоспроможності продукції: проблеми визначення ефективності

У статті проведено критичний аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності підвищення конкурентоспроможності продукції як економічного процесу, на підставі якого виявлено недостатнє опрацювання даного напрямку розвитку теорії конкурентоспроможності продукції. Обґрунтовано необхідність більш детального опрацювання питань, пов'язаних з визначенням ефективності підвищення конкурентоспроможності продукції. Запропоновано для визначення ефективності процесу підвищення конкурентоспроможності продукції використовувати метод порівняльної ефективності, заснований на визначенні розробленого автором критериального показника.

Ключові слова: ефективність, конкурентоспроможність продукції, оцінка ефективності підвищення конкурентоспроможності продукції.
Формула: 1. **Бібл.:** 9.

Литвинова Вікторія Олександрівна – кандидат економічних наук, викладач кафедри економіки підприємства, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)
E-mail: litvinova_1977@ukr.net

UDC 658.005.5

Litvinova V. A. Increase of Product Competitiveness: Problems of Definition of Effectiveness

The article conducts a critical analysis of existing approaches to assessment of effectiveness of increase of product competitiveness as an economic process, on the basis of which an insufficient developmental work in this direction of development of the theory of product competitiveness is revealed. It justifies a necessity of a more thorough development of issues connected with definition of effectiveness of increase of product competitiveness. It offers to use the method of comparative effectiveness, based on definition of the criteria indicator developed by the author, for defining effectiveness of the process of increase of product competitiveness.

Key words: effectiveness, product competitiveness, assessment of effectiveness of increase of product competitiveness.
Formulae: 1. **Bibl.:** 9.

Litvinova Viktoriya A. – Candidate of Sciences (Economics), Lecturer of the Department of Business Economics, Odessa National Economic University (vul. Preobrazhenska, 8, Odessa, 65082, Ukraine)
E-mail: litvinova_1977@ukr.net